

ปัจจัยที่มีผลต่อความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเอง
ของเกษตรกรรุ่นใหม่

**Factors Influencing the Expectations in Self – Reliant Agricultural Development
of the New Generation Farmers**

กীরติยา สวัสดิ์ภาพ¹ อรนัตตา ชินนศรี² และอภิญญา หิรัญวงษ์³
Keeratiya Sawatdipap¹ Oranutda Chinnasri² and Apinya Hirunwong³

Abstract

The objectives of this research were to study 1) personal factors, social factors and production factors for agricultural development of the new generation farmers 2) the expectations in self – reliant agricultural development of the new generation farmers 3) personal factors, social factors and production factors for agricultural development affecting the expectations in self – reliant agricultural development of the new generation farmers. The samples of the research were the new generation farmers, totally 128 respondents. The main data were collected by using questionnaires. The analyzed statistics were percentage, mean, standard deviation and Stepwise Multiple Regression Analysis.

Some parts of the results showed that: 1) 81.25 percent of the new generation farmers had an agricultural land possession totally 1 – 5 rais and adopted integrated farming in the land received from Agricultural Land Reform Office (ALRO). The group membership helped substantially the new generation farmers in the ALRO's land to have the sense of self – reliant development. All new generation farmers had an access to an agricultural information. 2) The new generation farmers had the expectation in self – reliant agricultural development in a high level ($\bar{X} = 4.06$), had an anticipation of having the related organizations to provide public utility, sources of water, electricity, road, funding, and low interest credit and 3) The paradigm shift to sustainable agriculture, the knowledge and understanding in self – reliant agricultural development, the opinions about the lands received from ALRO, the amount of funding gained from ALRO, and the non – agricultural income could be used cooperatively to predict the expectations in self – reliant agricultural development of the new generation farmers by 60.40 percent significantly at .05 level.

Keywords: Expectations, Agricultural Development, Self – Reliance, New Generation Farmers

¹นิสิตปริญญาโท สาขาพัฒนาสังคม โครงการสหวิทยาการระดับบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพฯ.

Department of Social Development, Interdisciplinary Graduate Program, Kasetsart University, Chatuchak Bangkok, Thailand.

²อาจารย์ ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพฯ.

Department of Sociology and Anthropology, Faculty of Social Sciences, Kasetsart University, Chatuchak Bangkok, Thailand.

³รองศาสตราจารย์ ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จตุจักร กรุงเทพฯ.

Department of Statistics, Faculty of Science, Kasetsart University, Chatuchak Bangkok, Thailand.

รับเรื่อง : มีนาคม 2554

*Corresponding author: fsocodc@ku.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยด้านการผลิตเพื่อพัฒนาการเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ 2) ความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรรุ่นใหม่ 3) ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยด้านการผลิตเพื่อพัฒนาการเกษตรที่มีผลต่อความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรรุ่นใหม่ กลุ่มตัวอย่างของการวิจัย คือ เกษตรกรรุ่นใหม่ จำนวน 128 ราย ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลหลักโดยใช้แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยส่วนหนึ่ง พบว่า 1) เกษตรกรรุ่นใหม่ ร้อยละ 81.25 มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรรวม เนื้อที่ 1 – 5 ไร่ และทำเกษตรผสมผสานในพื้นที่ที่ได้รับจากสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) การเป็นสมาชิกกลุ่มทำให้เกษตรกรรุ่นใหม่ในพื้นที่ ส.ป.ก. เกิดการพัฒนาเพื่อพึ่งพาตนเองได้มากที่สุด รวมทั้งเกษตรกรรุ่นใหม่ทั้งหมดเปิดรับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร 2) เกษตรกรรุ่นใหม่มีความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) มีความคาดหวังให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องช่วยเหลือเรื่องสาธารณูปโภค แหล่งน้ำ ไฟฟ้า ถนน สนับสนุนเงินทุน และสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ และ 3) การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์สู่การเกษตรยั่งยืน ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเอง ความคิดเห็นเกี่ยวกับพื้นที่ที่ได้รับจาก ส.ป.ก. จำนวนเงินทุนที่ได้รับจาก ส.ป.ก. และรายได้นอกภาคการเกษตร สามารถร่วมกันพยากรณ์ความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรรุ่นใหม่ ได้ร้อยละ 60.40 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คำนำ

เกษตรกรรม เป็นอาชีพที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตของสังคมไทยในชนบท ซึ่งในอดีตการเกษตรมีรูปแบบการผลิตทางการเกษตรเพื่อยังชีพ สำหรับการบริโภคในครัวเรือนเป็นหลัก เกษตรกรมีการพึ่งพาตนเอง ช่วยเหลือเกื้อกูล และพึ่งพากันเองภายในชุมชน เมื่อสังคมมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการผลิตทางการเกษตรจากเดิมเปลี่ยนแปลงเป็นเกษตรกระแสหลักเชิงพาณิชย์ ที่เน้นการปลูกพืชเศรษฐกิจเชิงเดี่ยวเพื่อการส่งออก ทำให้มีการลงทุนในเรื่องของปัจจัยการผลิตที่เพิ่มสูงขึ้น เกษตรกรรายย่อยประสบกับสภาวะหนี้สิน อันเป็นสาเหตุให้เกษตรกรไม่สามารถพึ่งพาตนเอง จึงเกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานวัยหนุ่มสาวที่อยู่ในภาคการเกษตรให้เข้าสู่ภาคอุตสาหกรรมและภาคบริการในเมือง ส่งผลให้เกิดการละทิ้งถิ่นฐาน อาชีพและพื้นที่เกษตรกรรม ทำให้เกิดปัญหาสังคมต่างๆ เพิ่มขึ้น รวมทั้งปัญหาของแรงงานในภาคการเกษตรที่มีแนวโน้มจะลดลงในปัจจุบันและอนาคต

จากผลการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ

พบว่า ในปี 2545 แรงงานภาคการเกษตรมีจำนวน 35.37 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 54.85 ของประชากรทั้งประเทศ และในปี 2550 แรงงานภาคการเกษตรลดลงเหลือ ร้อยละ 41.70 ของประชากรทั้งประเทศ ประกอบกับอายุเฉลี่ยของเกษตรกรในปัจจุบันเริ่มสูงขึ้น (วีระชัย นาควิบูลย์วงศ์, สุดารินทร์ รอดมณี, และกานดา ศากยะโรจน์, 2553) รวมถึงค่านิยม และความสนใจของคนรุ่นใหม่หรือบุตรหลานเกษตรกรในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้เปลี่ยนแปลงไป โดยการเปรียบเทียบลักษณะงาน และรายได้เฉลี่ยจากการทำงานนอกภาคการเกษตรที่สูงกว่ารายได้เฉลี่ยจากการทำงานในภาคการเกษตร ทำให้จำนวนแรงงานในภาคเกษตรลดน้อยลงอย่างต่อเนื่องทุกๆ ปี ซึ่งแรงงานวัยทำงาน ในภาคการเกษตรที่น้อยลงถือเป็นเครื่องชี้วัดความเข้มแข็งของอาชีพเกษตรกรรมในอนาคตของประเทศได้อย่างหนึ่ง (โฆษิต บันเปี่ยมราษฎร์, 2549)

ในปี 2552 รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมให้แรงงานคืนถิ่น ในภาคเกษตรกรรม ภายใต้ความร่วมมือของ 4 องค์กร ประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธกส.) สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และสำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม (ส.ป.ก.) เพื่อดำเนินการโครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ ในระหว่างปี 2552-2553 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้ที่เข้าร่วมโครงการฯ มีความรู้และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีการผลิตด้านการเกษตร สามารถพึ่งพาตัวเองได้ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะ ส.ป.ก.ได้ดำเนินการจัดที่ดินในพื้นที่นิคมเศรษฐกิจพอเพียงและพื้นที่รองรับโครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม, 2553)

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรรุ่นใหม่ โดยศึกษา 3 ปัจจัย ดังนี้ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพการสมรส ระดับการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์ ในการทำการเกษตร รูปแบบการทำเกษตร รายได้ รายจ่าย และสภาพหนี้สิน 2) ปัจจัยทางสังคม ประกอบด้วย การเป็นสมาชิกกลุ่ม การเปิดรับข้อมูลข่าวสาร และ 3) ปัจจัยด้านการผลิตเพื่อพัฒนาการเกษตร ประกอบด้วย พื้นที่ถือครองทางการเกษตร แรงงานเกษตรในครัวเรือน ทุนที่ได้รับการสนับสนุน ปัจจัยที่เกี่ยวกับเกษตรกรใน 3 ประเด็น ดังนี้ ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเอง การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์สู่การเกษตรยั่งยืน และการใช้เทคนิคการเกษตร รวมทั้งความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรรุ่นใหม่ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ ด้านการอบรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม—เนื่องจากความคาดหวังของเกษตรกรรุ่นใหม่เป็นแรงจูงใจ ภายในตัวบุคคลที่ส่งผลในทางปฏิบัติให้เกษตรกรมีความพยายามในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม และพัฒนาพื้นที่ที่ได้รับจาก ส.ป.ก.ในอนาคต

วิธีวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ คือ บุคคลที่เข้าร่วมโครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ รุ่นที่ 1¹ โดยผ่านการอบรมด้านการเกษตรระยะเวลา 3 เดือนจากวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง และได้รับการจัดสรรพื้นที่รองรับในเขตปฏิรูปที่ดิน จำนวน 187 ราย²

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามลำดับแบบชั้นภูมิ (Stratified random sampling) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 128 ราย จากการคำนวณจากสูตรของ Yamane

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ประกอบด้วย คำถามปลายปิด (Close – ended question) และคำถามปลายเปิด (Open – ended question) รวม 5 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล ส่วนที่ 2 ปัจจัยทางสังคม ส่วนที่ 3 ปัจจัยด้านการผลิตเพื่อพัฒนาการเกษตร ส่วนที่ 4 ความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเอง และส่วนที่ 5 ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกรรุ่นใหม่

การทดสอบความเชื่อมั่นของเครื่องมือดำเนินการโดย

1) ทดสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) โดยนำแบบสอบถามไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญ รวม 5 ท่าน เพื่อพิจารณาความถูกต้อง ความเที่ยงตรงของข้อคำถาม ความครอบคลุมของเนื้อหาและภาษาที่ใช้ หลังจากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไข

2) ทดสอบความเชื่อมั่น (reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยนำแบบสอบถามไปทดลองกับเกษตรกรรุ่นใหม่ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ราย ได้

¹ ในปัจจุบัน ปี 2554 มีเกษตรกรรุ่นใหม่ จำนวน 3 รุ่น แต่เนื่องจาก รุ่นที่ 1 มีระยะเวลาในการเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่มากกว่ารุ่น 2 และรุ่นที่ 3 อยู่ในช่วงการอบรม

² ในช่วงระยะเวลาที่ผู้วิจัยเริ่มทำการศึกษา มีเกษตรกรรุ่นใหม่รุ่นที่ 1 ผ่านการอบรม จำนวน 243 ราย แต่ได้รับการจัดสรรพื้นที่รองรับแล้ว จำนวน 187 ราย ใน 19 จังหวัด ส่วนที่เหลือในรุ่นที่ 1 และผู้ที่ผ่านการอบรมรุ่นในรุ่นที่ 2 กำลังอยู่ในระหว่างการดำเนินการจัดสรรพื้นที่รองรับ

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเอง เท่ากับ .9515

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการโดยส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ตามบัญชีรายชื่อเกษตรกรกรุ่นใหม่รุ่นที่ 1 ที่ผ่านการอบรมและแจ้งความประสงค์ขอรับ พื้นที่จัดสรรให้เข้าทำประโยชน์ โดยมีพื้นที่รองรับแล้ว ดำเนินการส่งแบบสอบถาม จำนวน 157 ราย และส่งเพิ่มเติม ภายหลังในกรณีที่เกษตรกรกรุ่นใหม่ไม่ได้รับแบบสอบถาม เมื่อได้รับแบบสอบถามกลับ จำนวน 132 ราย ทำการคัดเลือกแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในแต่ละจังหวัด ได้จำนวน 128 ฉบับ ในช่วงเดือนธันวาคม 2553 – กุมภาพันธ์ 2554

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปโดยใช้สถิติ ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 62.50 เพศชาย โดยร้อยละ 60.00 อายุระหว่าง 37- 55 ปี มีอายุเฉลี่ย 43.03 ปี ร้อยละ 72.70 การศึกษาต่ำกว่าหรือเท่ากับภาคบังคับ 12 ปี³ ร้อยละ 82.03 มีอาชีพเดิมเป็นอาชีพนอกภาคการเกษตร ร้อยละ 33.60 ไม่มีประสบการณ์ในการทำการเกษตรก่อนเข้าพื้นที่ที่ได้รับจากส.ป.ก. เกษตรกรรุ่นใหม่ส่วนใหญ่ ร้อยละ 81.25 ทำเกษตรผสมผสานในพื้นที่ และร้อยละ 50.78 ยังไม่มีรายได้ในพื้นที่ส.ป.ก.

สำหรับปัจจัยทางสังคม พบว่า เกษตรกรรุ่นใหม่ส่วนใหญ่ ร้อยละ 75.00 เป็นสมาชิกกลุ่ม ร้อยละ 50.00 เป็นสมาชิกอย่างน้อย 1 กลุ่ม โดยร้อยละ 15.60 เป็นสมาชิกของกลุ่มที่ทำงานร่วมกันในพื้นที่⁴ เกษตรกรรุ่นใหม่ส่วนใหญ่ ร้อยละ 53.10 ยัง

ไม่ได้ย้ายเข้าไปอยู่อาศัยในพื้นที่ที่ได้รับจาก ส.ป.ก.⁵ เนื่องจาก ร้อยละ 36.70 มีเหตุผลว่าพื้นที่ยังไม่มีสาธารณูปโภค น้ำ ไฟฟ้า เกษตรกรรุ่นใหม่มีความคิดเห็นในการเป็นสมาชิกกลุ่ม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.18$) มีความคิดเห็นมากที่สุด ว่าเป็นสมาชิกกลุ่มทำให้การเกษตรในพื้นที่ ส.ป.ก. เกิดการพัฒนาเพื่อพึ่งพาตนเองได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$) เกษตรกรรุ่นใหม่ทั้งหมดมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร จากสื่อต่างๆ ที่ดีเป็นประโยชน์และสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในพื้นที่มากที่สุดเป็นอันดับแรก สำหรับสื่อบุคคลได้แก่ วิทยากรจากการอบรม/สัมมนา/ดูงาน ร้อยละ 27.30 และสื่ออื่นๆ ที่เกษตรกรรุ่นใหม่เลือกเป็นอันดับแรก คือ สื่อโทรทัศน์ ร้อยละ 32.80 และมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.71$) ข้อที่มีการปฏิบัติ มากที่สุดด้วยคะแนนที่เท่ากัน คือ เมื่อมีเวลาว่างเกษตรกรรุ่นใหม่หาความรู้ทางการเกษตรเพิ่มเติมด้วยตนเองจากสื่อต่างๆ (สื่อบุคคล และสื่ออื่นๆ) และการเปิดรับข้อมูลข่าวสารทางการเกษตรจากสื่อต่างๆ ทำให้เกษตรกรรุ่นใหม่มีความรู้ และนำความรู้มาพัฒนาการเกษตรในพื้นที่ที่ได้รับจาก ส.ป.ก.เพื่อให้พึ่งพาตนเองได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.48$)

ในส่วนปัจจัยด้านการผลิตเพื่อพัฒนาการเกษตร ซึ่งได้แก่ พื้นที่ถือครองทางการเกษตร แรงงานเกษตรในครัวเรือน ทุนที่ได้รับการสนับสนุน และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวเกษตรกร ได้ผลการวิจัย ดังนี้

เกษตรกรรุ่นใหม่ ร้อยละ 81.25 มีพื้นที่ถือครองรวมเนื้อที่ 1 – 5 ไร่ โดยส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ที่ได้รับจาก ส.ป.ก. เนื้อที่ประมาณ 2 ไร่ ร้อยละ 33.59 ได้รับพื้นที่เฉลี่ยรายละ 3.43 ไร่ เกษตรกรรุ่นใหม่ส่วนใหญ่ไม่มีพื้นที่ของตนเองและไม่ได้เช่าพื้นที่จากบุคคลอื่น ร้อยละ 93.75 และ 82.81 ตามลำดับ นอกจากนี้เกษตรกรรุ่นใหม่มีความคิดเห็น

³ มีการศึกษาในระดับประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลายประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

⁴ เกษตรกรรุ่นใหม่มีการรวมกลุ่มอย่างไม่เป็นทางการในพื้นที่ เพื่อทำกิจกรรมทางการเกษตรร่วมกัน เช่น ผักปลอดสารพิษ เพาะเห็ด เป็นต้น

⁵ พื้นที่ที่ได้รับจาก ส.ป.ก. จำนวน 19 จังหวัด เป็นที่ดินของรัฐ จำนวน 10 จังหวัด และที่ดินจัดซื้อของเอกชน จำนวน 9 จังหวัด และในจังหวัดกาญจนบุรี และอุดรธานี พื้นที่รองรับทั้งที่ดินของรัฐและที่ดินจัดซื้อของเอกชน ส.ป.ก. ดำเนินการจัดพื้นที่รองรับให้ร้อยละ 2 – 5 ไร่ และกำลังสนับสนุนให้มีการจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

เกี่ยวกับพื้นที่ที่ได้รับจาก ส.ป.ก.อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.61$) มีความคิดเห็นในรายช้อยมากที่สุด คือ พื้นที่ที่ได้รับจาก ส.ป.ก. อยู่ในจังหวัดที่ตรงกับความต้องการของเกษตรกรรุ่นใหม่ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$)

เกษตรกรรุ่นใหม่ ร้อยละ 69.53 ไม่มีการจ้างแรงงานเกษตรในพื้นที่ ร้อยละ 42.19 มีแรงงานเกษตรในครัวเรือน จำนวน 1 ราย เกษตรกรรุ่นใหม่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงงานเกษตรในครัวเรือน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.55$) มีความคิดเห็นรายช้อยมากที่สุด คือ เกษตรกรรุ่นใหม่มีความสามารถที่จะทำการเกษตร ปรับปรุงพัฒนาในพื้นที่ที่ได้รับจาก ส.ป.ก. อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.05$)

สำหรับทุนที่ได้รับการสนับสนุน เกษตรกรรุ่นใหม่ ร้อยละ 58.59 ไม่มีเงินทุนส่วนตัว ร้อยละ 53.91 ได้รับเงินทุนจาก ส.ป.ก.⁶ จำนวน 9,001 บาทขึ้นไป มีความคิดเห็นเกี่ยวกับทุนที่ได้รับการสนับสนุน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.00$) มีความคิดเห็นในรายช้อยมากที่สุดว่าเกษตรกรรุ่นใหม่ได้รับความรู้ทางการเกษตรจากการอบรมในวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ช่วยให้เกษตรกรรุ่นใหม่สามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$)

ในส่วนปัจจัยเกี่ยวกับตัวเกษตรกร จากการวิจัยพบว่า เกษตรกรรุ่นใหม่ส่วนใหญ่มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเอง อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 73.40 ($\bar{X} = 22.83$ คะแนน) จากคะแนนเต็ม 30 คะแนน นอกจากนี้ เกษตรกรรุ่นใหม่มีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์สู่การเกษตรยั่งยืน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.23$) มีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ในการปฏิบัติด้านการเกษตรมากที่สุด คือ เกษตรกรรุ่นใหม่คิดว่าการทำการเกษตรในพื้นที่ที่ได้รับจาก ส.ป.ก. ทำให้ได้บริโภคพืชผักที่ปลูกเอง มีความปลอดภัย ไม่เสี่ยงกับโรคภัยและการปนเปื้อนสารเคมี อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) นอกจากนี้ เกษตรกรรุ่นใหม่มีการใช้เทคนิคการเกษตร อยู่

ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.38$) โดยมีการปฏิบัติมากที่สุด คือ เกษตรกรรุ่นใหม่เน้นการใช้ปุ๋ยอินทรีย์เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ให้กับดิน และความปลอดภัยของอาหารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.09$)

จากการวิจัย พบว่า เกษตรกรรุ่นใหม่มีความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเอง อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$) โดยมีความคาดหวังมากที่สุด ในด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เกษตรกรรุ่นใหม่คาดหวังที่จะให้การผลิตทางการเกษตรของเกษตรกรรุ่นใหม่ปลอดภัยต่อตนเอง รวมทั้งผู้บริโภค อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.70$)

ในด้านปัญหาและข้อเสนอแนะที่เกษตรกรรุ่นใหม่ได้ให้ข้อคิดเห็นมีหลายประเด็น โดยส่วนหนึ่งในเรื่องของพื้นที่ที่ได้รับจาก ส.ป.ก. ควรมีการเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับโครงสร้างขั้นพื้นฐานก่อนส่งมอบต่อเกษตรกร เนื่องจากพบว่า บางพื้นที่ไม่มีไฟฟ้า ขาดแคลนแหล่งน้ำ ไม่มีฝายเก็บน้ำ มีน้ำไม่เพียงพอกับการทำการเกษตร ถนนไม่สะดวกในการคมนาคมขนส่ง เป็นต้น

ในขณะเดียวกันเกษตรกรรุ่นใหม่ส่วนใหญ่ไม่มีทุนส่วนตัว และไม่มีเงินออม เพื่อใช้ในการปรับปรุงพื้นที่ สร้างที่อยู่อาศัย และปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐาน รวมทั้งเกษตรกรรุ่นใหม่ยังไม่สามารถกู้ยืมจากแหล่งสินเชื่อจาก ธกส. ได้ เนื่องจากยังไม่ได้รับหนังสืออนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ (ส.ป.ก. 4 - 01) และยังไม่ได้รวมกลุ่มกันอย่างเป็นทางการ ดังนั้นการได้รับการสนับสนุนทุนและปัจจัยการผลิตจาก ส.ป.ก. อย่างเหมาะสมเพียงพอจึงยังมีความจำเป็นมาก

สมมติฐานการวิจัย คือ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยทางสังคม และปัจจัยด้านการผลิตเพื่อพัฒนาการเกษตร มีผลร่วมกันต่อความคาดหวังของเกษตรกรรุ่นใหม่ในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเอง สามารถสรุปได้ ดังนี้

⁶ เช่น ค่าเบี้ยเลี้ยงวันละ 100 บาท เป็นระยะเวลา 3 เดือน รวม 9,000 บาท และปัจจัยการผลิต เช่น วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ ทางการเกษตรที่ใช้ในพื้นที่ ปุ๋ย สารกำจัดศัตรูพืช ต้นพันธุ์ เมล็ดพันธุ์ เป็นต้น โดย ส.ป.ก.จังหวัดแต่ละจังหวัดเป็นผู้พิจารณาความเหมาะสมในเรื่องปัจจัยการผลิตซึ่งจะมีความแตกต่างกันในแต่ละพื้นที่

ตารางที่ 1 ปัจจัยส่วนบุคคล (X_1) ปัจจัยทางสังคม (X_2) และปัจจัยด้านการผลิตเพื่อพัฒนาการเกษตร (X_3) ที่มีผลต่อความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรรุ่นใหม่ (Y)

ตัวพยากรณ์	b	SE _b	Beta	t	Sig
1. การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์สู่การเกษตรยั่งยืน (X_3)	.691	.080	.659	8.677	.000
2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับพื้นที่ที่ได้รับ จาก ส.ป.ก. (X_3)	.236	.073	.255	3.230	.002
3. ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเอง (X_3)	1.380	.359	.264	3.844	.000
4. จำนวนเงินทุนที่ได้รับจาก ส.ป.ก. (X_3)	0.00001281	.000	.148	2.200	.030
5. รายได้นอกภาคการเกษตร (X_1)	-.203	.084	-.164	-2.416	.018
ค่าคงที่ (a) =	1.087	.345	-	3.150	.002
R = .777	R² = .604	R²_{Adj} = .582	F Overall = 28.623	Sig = .000	

(n = 128)

ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์สู่การเกษตรยั่งยืน ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเอง ความคิดเห็นเกี่ยวกับพื้นที่ที่ได้รับจาก ส.ป.ก. จำนวนเงินทุนจาก ส.ป.ก. และรายได้นอกภาคการเกษตร สามารถร่วมกันอธิบายความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรรุ่นใหม่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ได้ถึงร้อยละ 60.4 โดยรูปแบบสมการถดถอยพหุคูณในรูปของคะแนนดิบ คือ

ความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรรุ่นใหม่

$(Y) = 1.087 + 0.691[\text{การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์สู่การเกษตรยั่งยืน } (X_3)] + 0.236[\text{ความคิดเห็นเกี่ยวกับพื้นที่ที่ได้รับจาก ส.ป.ก. } (X_3)] + 1.380[\text{ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเอง } (X_3)] + 0.00001281[\text{จำนวนเงินทุนที่ได้รับจาก ส.ป.ก. } (X_3)] - 0.203[\text{รายได้นอกภาคการเกษตร } (X_1)]$

และสมการถดถอยพหุคูณคะแนนมาตรฐาน คือ

ความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรรุ่นใหม่

$(Y) = 0.659[\text{การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์สู่การเกษตรยั่งยืน } (X_3)] + 0.255[\text{ความคิดเห็นเกี่ยวกับพื้นที่ที่ได้รับจาก ส.ป.ก. } (X_3)] + 0.264[\text{ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเอง } (X_3)] + 0.148[\text{จำนวนเงินทุนที่ได้รับจาก ส.ป.ก. } (X_3)] - 0.164[\text{รายได้นอกภาคการเกษตร } (X_1)]$

วิจารณ์

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลสามารถร่วมกันอธิบายความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรรุ่นใหม่ในเชิงบวก ส่วนใหญ่เป็นปัจจัยด้านการผลิตเพื่อพัฒนาการเกษตร 4 ตัวแปรในเรื่องของปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวเกษตรกร ซึ่งมีตัวแปรที่มีผลต่อการอธิบายความคาดหวัง 2 ตัวแปร ได้แก่ การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์สู่การเกษตรยั่งยืน ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเอง ร่วมกับความคิดเห็น

เกี่ยวกับพื้นที่ จำนวนเงินทุนที่ได้รับการสนับสนุน จาก ส.ป.ก. รวมทั้งปัจจัยส่วนบุคคล 1 ตัวแปร ที่มีผลในเชิงลบ คือ รายได้นอกภาคการเกษตร

การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์สู่การเกษตรที่ยั่งยืน เป็นตัวทำนายเชิงบวกที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อความคาดหวัง ในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรรุ่นใหม่ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากกิจกรรมทุกอย่างเกิดกระบวนการคิด ก่อนที่นำไปสู่การปฏิบัติทางการเกษตร ซึ่งสอดคล้องกับ สุภา ไยเมือง (2547) ที่กล่าวไว้ว่าการปรับเปลี่ยนวิถีคิด แบบ แผนการผลิต และวิถีชีวิต เป็นฐานชีวิตของการพึ่งตนเอง การปรับเปลี่ยนระบบเกษตรกรรมจากเกษตรกรรมเคมี สู่ เกษตรกรรมยั่งยืนที่คำนึงถึงการฟื้นฟู และการดำรงรักษา สมดุลของระบบนิเวศและสิ่งแวดล้อม

ความรู้ความเข้าใจ ในการพัฒนาการเกษตรเพื่อ พึ่งตนเองเป็นตัวแปรร่วมเชิงบวก ความรู้ความเข้าใจมีผลต่อ ความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตร เพื่อพึ่งตนเองของ เกษตรกรรุ่นใหม่ ซึ่งอาจเป็นผลจากการได้รับความรู้ทาง การเกษตรเพิ่มขึ้นจากการอบรมในวิทยาลัยเกษตรและ เทคโนโลยีที่เกี่ยวข้อง เป็นระยะเวลา 3 เดือน ซึ่งสอดคล้อง กับผลการวิจัยของ บังอร ทองท้วม (2552) พบว่า ระดับความรู้ ความเข้าใจของเกษตรกรเกี่ยวกับบทบาทของหมอดินอาสา ประจำหมู่บ้าน มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญกับระดับ ความคาดหวังของเกษตรกร และสอดคล้องกับแนวคิดของ สุภา ไยเมือง (2547) ที่กล่าวไว้ว่า ระบบความรู้ของเกษตรกร เป็นองค์ประกอบสำคัญของการทำให้ระบบเกษตรกรรม ยั่งยืนได้รับการพัฒนา สามารถดำเนินไปสู่การสร้างการ พึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ ระบบความรู้ที่เกษตรกรต้องการ เป็นความรู้ภายใต้กระบวนทัศน์แห่งการพึ่งพิงตนเอง ที่ช่วย ลดต้นทุนและเพิ่มผลผลิต พัฒนาระบบเกษตรกรรมให้ เกื้อหนุนกับสภาพแวดล้อมและระบบนิเวศ

สำหรับความคิดเห็นเกี่ยวกับพื้นที่ที่ได้รับจาก ส.ป.ก. ตัวแปรร่วมเชิงบวก มีผลต่อความคาดหวังในการพัฒนาการ เกษตรเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรรุ่นใหม่ ทั้งนี้ อาจ เนื่องมาจากบุคคลที่ได้รับพื้นที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดนั้นมีความคุ้นเคยกับสภาพพื้นที่ในจังหวัด และมีที่อยู่อาศัย

สามารถเดินทางไปยังพื้นที่ที่ได้รับได้สะดวกกว่าการได้รับ พื้นที่ในจังหวัดที่ไม่ใช่ภูมิลำเนา ไม่คุ้นเคย และไม่มีที่อยู่อาศัยในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นันทิยา หุตานุวัตร และ ณรงค์ หุตานุวัตร (2547) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกรูปแบบการผลิตเกษตรยั่งยืน มี 6 ประการ ประการแรก คือ ความเหมาะสม ของฐานทรัพยากร (ลักษณะ พื้นที่ตามกายภาพ เช่น แหล่งน้ำ ระดับความสูง สภาพดิน ทรัพยากรที่มีอยู่เดิม)

ในเรื่องของจำนวนเงินทุนที่ได้รับการสนับสนุนจาก ส.ป.ก. ที่เป็นตัวแปรร่วมเชิงบวก มีผลต่อความคาดหวัง ในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรรุ่นใหม่เนื่องจาก ร้อยละ 53.91 เกษตรกรรุ่นใหม่ได้รับเงินทุนจาก ส.ป.ก. จำนวน 9,001 บาทขึ้นไป ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยแล้ววันละ 100 บาท ระยะเวลา 3 เดือน ในระหว่างที่ยังไม่มีรายได้ และได้รับ ปัจจัยการผลิตอื่นๆ ในระหว่างการเข้าทำประโยชน์ในพื้นที่ ประกอบกับ เกษตรกรรุ่นใหม่ส่วนใหญ่ไม่มีเงินทุนส่วนตัว และเงินออม การได้รับการสนับสนุนทุนช่วยเหลือจาก หน่วยงานภาครัฐในช่วงเริ่มต้นของการประกอบอาชีพ เกษตรกรรม จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อความต้องการของ เกษตรกร อาจทำให้เกษตรกรรุ่นใหม่ สามารถทำกิจกรรม ต่างๆในพื้นที่ได้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ของ นันทิยา หุตานุวัตร และณรงค์ หุตานุวัตร (2547) พบว่า การขาดแคลนเงินทุน หรือมีเงินทุนค่อนข้างน้อยใน ระยะแรกเป็นปัจจัยอุปสรรคของการปรับเปลี่ยนสู่เกษตรกรรม ยั่งยืน

ส่วนรายได้นอกภาคการเกษตร เป็นตัวแปรร่วมที่มี ผลในเชิงลบ พบว่า ในปี 2553 ที่ผ่านมากเกษตรกรรุ่นใหม่ ร้อยละ 71.09 มีรายได้นอกภาคการเกษตร และส่วนใหญ่ ร้อย ละ 50.78 ยังไม่มีรายได้ในภาคการเกษตรในพื้นที่ ส.ป.ก. ซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของโฆสิต บัณฑิตยเมธี (2547) ในเรื่อง ของการปรับตัวภาคการเกษตร พบว่า เกษตรกรจำนวนมาก ยังไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ โดยอาศัยจากอาชีพเกษตร กรรมเพียงอาชีพเดียว ต้องพึ่งรายได้นอกภาคการเกษตร รายได้เสริมจากอาชีพอื่นๆ หรือรายได้จากบุคคลใน ครอบครัวโอนให้ เมื่อเกษตรกรรุ่นใหม่มีรายได้นอกภาค

การเกษตรเพิ่มขึ้น อาจส่งผลให้เกษตรกรรุ่นใหม่มีความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งพาตนเองลดลง เนื่องจากมีเวลาจำกัดในการทำเกษตร พัฒนาและปรับปรุงพื้นที่ที่ได้รับน้อยลง

ตัวแปรที่ทำนายความคาดหวัง เป็นตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเกษตรกร และการดำเนินงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาจมีส่วนผลักดันให้มีการเปลี่ยนทิศทางการพัฒนาการเกษตรเพื่อนำไปสู่การพึ่งตนเองของเกษตรกรรุ่นใหม่ให้เกิดเป็นรูปธรรม รวมถึงการผลักดันให้เกิดนโยบาย งบประมาณที่นำไปสู่การพัฒนาในพื้นที่ที่ต้องการพัฒนาอย่างแท้จริง

ปัญหาและข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1) ภาครัฐควรมีนโยบายในการพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ โดยการสนับสนุนการจัดกระบวนการเรียนรู้อย่างเชื่อมโยง และต่อเนื่องเพื่อเป็นเกษตรกรมืออาชีพ ควรหาความต้องการความรู้ของเกษตรกรรุ่นใหม่ เพื่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำมากำหนดหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการ และสภาพพื้นที่ และควรมีการกระตุ้นให้เกษตรกรรุ่นใหม่เกิดกระบวนการคิดด้วยตนเอง การได้รับความรู้และเข้าใจในสิ่งที่ถูกต้อง เช่น การเห็นแบบอย่างที่ดีจากเกษตรกรต้นแบบ ปรชาญเกษตรกรที่พึ่งตนเองได้ จะช่วยปรับเปลี่ยนความคิด ความเชื่อ วิธีการปฏิบัติในการทำการเกษตรยั่งยืนให้กับเกษตรกรรุ่นใหม่ จึงควรให้ความสำคัญกับการปูพื้นฐานด้านการศึกษา จากความชอบและความถนัดของบุคคลเป็นต้นตั้ง โดยอาศัยความรู้จากหลายสาขาวิชาในห้องเรียนที่มีชีวิต เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ และมีประสบการณ์ตรงเพื่อการประกอบอาชีพมากขึ้น

2) ภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับพื้นที่ที่จัดให้เริ่มต้นทำการเกษตรกับ เกษตรกรรุ่นใหม่ เนื่องจากความคิดเห็นในเชิงบวกจะส่งผลให้เกษตรกรรุ่นใหม่มีความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเอง จึงควรจัดสรรงบประมาณมาใช้สำหรับการ

พัฒนาในส่วนที่จำเป็นอย่างเหมาะสมมากขึ้น ในการเตรียมความพร้อมของพื้นที่ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ในเรื่องของแหล่งน้ำ ไฟฟ้า ถนน ที่อยู่อาศัยชั่วคราว เครื่องมือและวัสดุ อุปกรณ์ที่จำเป็นในการทำการเกษตร เพื่อตอบสนองความคาดหวังของเกษตรกรรุ่นใหม่

3) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับโครงการสร้างและพัฒนาเกษตรกรรุ่นใหม่ เพื่อให้เกษตรกรรุ่นใหม่มีรายได้ภาคการเกษตรในพื้นที่ที่ได้รับมากขึ้น ดังนั้นจึงควรมีการแก้ไขปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในพื้นที่ สร้างงานสร้างอาชีพเสริม ตลอดจนควรจัดให้มีนักวิชาการส่งเสริมการเกษตร นักวิชาการเกษตร เคหกิจเกษตร ปรชาญเกษตรกร เกษตรกรต้นแบบ หรือนักธุรกิจในการภาคการเกษตร ฯลฯ เพื่อให้คำปรึกษาเกษตรกรรุ่นใหม่อย่างต่อเนื่อง

4) สำหรับเกษตรกรรุ่นใหม่ ควรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง ชยัน อดทน ตั้งใจในการทำการเกษตรในพื้นที่ที่มีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีใหม่ๆ มีการรวมกลุ่ม สร้างเครือข่ายในการทำงานร่วมกัน มีการบริหารจัดการพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ทำการเกษตรที่มีความเกื้อกูลกัน ปลูกพืชที่หลากหลาย คำนึงถึงทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมที่อยู่ในท้องถิ่น และพยายามคิด แก้ไขปัญหาเบื้องต้นด้วยตนเองก่อนหากปัญหาที่เกินกำลังความสามารถของตนเองก็ควรประสานงานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้ต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาเชิงคุณภาพ ในเรื่องเกี่ยวกับวิธีคิด วิธีการปฏิบัติตน การดำรงชีวิตประจำวัน การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในพื้นที่ของเกษตรกรรุ่นใหม่ ที่ประสบความสำเร็จ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและสมบูรณ์มากขึ้น และใช้เป็นต้นแบบสำหรับเกษตรกรรุ่นใหม่รุ่นอื่นๆ ต่อไป

2) ควรศึกษาสภาพพื้นที่ ลักษณะทางกายภาพ สภาพชุมชนในพื้นที่ที่ได้จัดสรรให้กับเกษตรกรรุ่นใหม่ เพื่อการจัดระบบสาธารณูปโภคที่จำเป็น รวมทั้งวางระบบน้ำ

การบริหารจัดการน้ำในเขตปฏิรูปที่ดินในแต่ละพื้นที่ เพื่อให้มีน้ำใช้สำหรับทำการเกษตร เพียงพอตลอดปี

3) การศึกษาเรื่องการรวมกลุ่มทำงานในพื้นที่ โดยเน้นคนที่มีพื้นฐานแตกต่างกันให้สามารถทำงานร่วมกันได้ โดยดึงศักยภาพของแต่ละบุคคลเพื่อนำกลุ่มไปถึงเป้าหมายร่วมกันให้สำเร็จ

สรุป

จากการศึกษาปัจจัยที่มีต่อความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเอง พบว่า ปัจจัยด้านการผลิตเพื่อพัฒนาการเกษตร มีตัวแปรอิสระ 4 ตัวแปร ที่มีผลร่วมกันอธิบายในเชิงบวก คือ 1) การปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์สู่การเกษตรยั่งยืน 2) ความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเอง 3) ความคิดเห็นเกี่ยวกับพื้นที่ที่ได้รับจาก ส.ป.ก. และ 4) จำนวนเงินทุนจาก ส.ป.ก. รวมทั้งปัจจัยส่วนบุคคล มีตัวแปรอิสระ 1 ตัวแปร คือ รายได้นอกภาคการเกษตร ซึ่งมีผลร่วมกันอธิบายในเชิงลบส่วนปัจจัยทางสังคมไม่มีตัวแปรใดมีผลในการอธิบายต่อความคาดหวังในการพัฒนาการเกษตรเพื่อพึ่งตนเองของเกษตรกรรุ่นใหม่ ได้ถึงร้อยละ 60.4 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เอกสารอ้างอิง

Kosit Panpeumrat. 2006. The Progressive Farmers Thai Agriculture's Future. 1st edition. Bangkok: Bangkok Bank Public Company Limited. (In Thai)

Bung-on Thongthum. 2009. Farmers' Expectation toward the Roles of Village's Voluntary Soil Doctor for Agricultural Land Development in Wang Nam Khiao District, Nakhon Ratchasima Province. Master Thesis of Science (Sustainable Land Use and Natural Resource Management). Major Field: Sustainable Land Use and Natural Resource Management. Interdisciplinary Graduate Program, Kasetsart University. (In Thai)

Weerachai Nakviboonwong, Sudarin Rodmanee and Kanda Sakayaroj. 2010. The 35th Year of Agriculture Land Reform Office (ALRO). Bangkok: Agriculture Land Reform Office. (In Thai)

Agriculture Land Reform Office. 2011. The Creation and Development of New Generation Farmers Project. Bangkok: Publication No. 472 February. (In Thai)

Supa Yaimeung. 2004. The Economics of Happiness and Contribution of Sustainable Agriculture and Community (Sustainable Agriculture: the Case Study of the Pilot Project for Sustainable Agriculture Development of Small Farmer. Bangkok: J & J Graphic Design Partnerships. (In Thai)

Nantiya Hutanuwat and Narong Hutanuwat. 2004. Sustainable Agriculture: The Paradigm, Process and Indicator , Bangkok: Sustainable Agriculture Foundation (Thailand). (In Thai)